

### ЮГОИЗТОЧЕН РЕГИОН

Югоизточният регион е формиран под въздействието на благоприятното му географско положение и природните условия, позволяващи развитието на туризма, морския транспорт и земеделието, както и под въздействието на относително по-запазените демографски ресурси в сравнение с други региони от България. Определено може да се каже, че цялата територия на региона гравитира към Черноморското крайбрежие, поради което тя се отличава и със своята компактност. За тази компактност допринася дългогодишното развитие на селищата от региона в рамките на взаимнодопълващи се във всяко отношение териториално-административни единици /Ямболска, Сливенска и Бургаска области/.

#### I. Географско положение, граници и териториален обхват.

Територията на региона обхваща цяла Югоизточна България. На изток тя граничи с Черно море, а на север обхваща източните разклонения на Стара планина. На юг-югозапад включва част от Странджа. Липсата на високи планини и големи реки в територията на региона спомага за връзките между селищата и повишава компактността на територията му.

Регионът има площ от 14645,1 км<sup>2</sup>, или 13,2% от територията на страната. В него живее 10% от населението на България.

Свободният достъп до Черно море определя благоприятното му транспортно, природно и стопанско географско положение. Той дава възможност за развитието на международен туризъм и за ориентирането на транспортната, техническа и социална инфраструктура към крайбрежието и основно към регионалния център Бургас. Това от своя страна влияе и върху териториалното разпределение на населението в региона. Значението на източната му естествена граница по Черноморското крайбрежие нараства значително след създаването на Черноморската зона за икономическо сътрудничество.

Източната граница на региона има и важно геостратегическо положение, тъй като чрез нея България се свързва със Средиземно море и Световния океан, а чрез тях се осъществяват и връзките ѝ с повечето от стратегическите ѝ партньори.

Северната граница на региона преминава през Сливенски, Котленски и Емински дялове на Стара планина и пресича долината на река Камчия. През тази граница се осъществяват връзките със североизточните региони на страната /приморски и придунавски/ и със Северния централен регион, които не са затруднени, поради наличието на множество ниски проходи /"Вратник", "Котленски", "Върбишки" и "Ришки"/. Най-оживени са връзките със Североизточния приморски регион, поради сходните природни, демографски и стопански условия.

Западната граница на региона е условна, тъй като някои общини изпитват силното влияние на "Марица-Изток". Същевременно в природо-географско отношение тази граница е ясно очертана от Светиилийските и Манастирските възвишения и от Сакар планина. През тази граница преминават трасетата на важни ж.п. и автомобилни връзки между столицата и Южното Черноморие /Задбалканските и връзките през Пловдив-Стара Загора/.

Южната граница съвпада с част от държавната граница на България с Република Турция по Странджа и Дервентските възвишения. Значението на тази граница и ролята ѝ в междудържавните отношения значително се променят през последните 10 години. До края на 80-те години тази граница е и граница между НАТО и "Варшавския договор", което повлиява силно вълху обезлюдяването на крайграничните територии в региона. Днес има всички предпоставки да се използват възможностите ѝ чрез разширяването на ГКПП при Малко Търново и откриването на нов ГКПП при с.Лесово.

В крайна сметка може да се направи изводът, че географското положение на региона и възможностите на неговите граници определят демографското и стопанското му развитие.

## II. Природни условия и ресурси.

Силно влияние върху демографското и стопанско развитие на Югоизточния регион

оказват природните условия и ресурси на територията му.

1. Релефът може да бъде характеризирани като твърде разнообразен. Това се дължи на сложния геоложки строеж и геоморфолошко развитие на тази част от страната.

От север на юг могат да бъдат разкрити следните морфоструктури:

а/. Стара планина. В региона попадат части от Твърдишки, Котленско-Върбишки, Сливенски, Гребенец, Карнобатски и Айтоски дялове, чиято надморска височина надвишава незначително 1000м. Като цяло релефът им може да се характеризира като средно и нископланински. Относително малката надморска височина не пречи за експлоатацията на множеството проходи, свързващи региона със Североизточна и Северна Централна България. Проходимостта на тази част от територията се увеличава и от долината на река Луда Камчия. Релефът, наред с почвено-климатичните условия, допринасят за развитието на букови гори и естествени пасища, които са предпоставка за дърводобив и пасищно животновъдство.

б/. Задбалкански котловинни полета /Сливенско, Карнобатско, Айтоско/. Техният релеф е равнинно-хълмист и не е пречка за развитието на транспорта, за механизиранието на селското стопанство и за строителството. В тази връзка в тях са съсредоточени значителни стопански и демографски ресурси.

в/. Нископланински е релефът в южните части на региона /Дервентските възвишения и Странджа/. Това дава възможност за развитието на пасищно овцевъдство, дърводобив и на други стопански дейности.

г/. Основната част от територията на региона е заета от Бургаската и Тунджанската низина, които имат и най-благоприятни почвено-климатични условия за развитието на селско стопанство, транспорт и за други стопански дейности.

Черноморското крайбрежие е силно разчленено, което дава възможност за развитието на разнообразни видове туризъм и на морски транспорт. Най-големият залив по южното

Черноморие е Бургаският, около който се развиват Бургас, Созопол, Несебър, Поморие.

### 2. Полезни изкопаеми.

Полезните изкопаеми в Югоизточния регион са разнообразни по качество, но ограничени по количество. Това се определя от геоложкия строеж на територията му. На базата на откритите полезни изкопаеми в региона са развити редица добивни отрасли и дейности:

А/. Запасите от въглища са представени от черни, кафяви и лигнитни.

Черните въглища се добиват в Балканбас /разположен между Трявна, Твърдица и Сливен/. През последните няколко години много от мините са закрити, а производството спада значително. Добиваните тук въглища се използват за производството на кокс в Кремиковци. Те са с калоричност от 5000ккал, имат ниска влажност (3-6%) и сравнително ниско пепелно съдържание (около 30%). Пластовете им обаче са с дебелина до 1м, което затруднява и оскъпява добиването им.

В мина “Черно море” край Бургас се добиват кафяви въглища. Малки количества от този вид има и по долината на река Луда Камчия, но те са без стопанско значение. В региона запасите от кафяви въглища се оценяват на около 18% от общите запаси в България.

Запаси на лигнитни въглища има край Елхово, като те се оценяват на около 600млн.т.

Като цяло регионът не разполага с достатъчно запаси от въглища за своята енергетика, поради което се налага внос от Източния Тракийско-Родопски регион.

Б/. Значително по-голямо стопанско значение имат рудните полезни изкопаеми.

Находища на медни руди има край село Росен /южно от Бургас/, Върли бряг, Меден рид, Граматиково, Малко Търново, Межда, Прохорово. Техните запаси са ограничени, поради което се експлоатират само малка част от тях.

Находище на желязна руда има край Крумово /Ямболско-Манастирските възвишения/. Добитата руда се транспортира до Кремиковци, тъй като тя има относително високо метално съдържание - 43%.

В Странджа и Сакар /с.Устрем/ са разкрити находища на оловно-цинкови руди, които не се експлоатират, поради малките им запаси.

В/. Значително стопанско значение имат находищата на нерудни полезни изкопаеми. В региона са разкрити находища на мрамор /Малко Търново/, габро /М.Търново/, андезитни туфи /Айтос/, българити /Българово - използват се при производството на стъкло/, кварцити /край Чумерна, Струпец - използват се за производството на огнеупорни материали/, зеолити /с.Еленово/. В региона има богати находища на пясъци, чакъл и други инертни материали, които се експлоатират повсеместно. От поморийската лагуна се извлича лечебна кал, която служи за лечението на заболявания в опорно-двигателната система на хората. Между Бургас и Поморие се добива морска сол, която се използва основно за производството на луга и като суровина в ХП.

3. Климатични условия и ресурси. Територията на Югоизточния регион попада в 3 климатични области: умерено-континентална, преходно-континентална и континентално-средиземноморска.

В умерено-континенталната климатична област се намират северозападните части на региона. Те се характеризират с по-голямо количество на валежите и с по-ниски средногодишни температури, което дава възможност за развитието на климатолечение, туризъм, пасищно животновъдство.

В преходно-континенталната климатична област попадат североизточните части на региона и северната част от долината на Тунджа. В тези райони средната януарска температура е около 0°C и е по-висока в сравнение със северозападните части от региона.

По-голямата част от региона чувства климатичното влияние на Черно море /Бургаската низина/ или влиянието на Средиземно море /Долна Тунджа, Странджа/. В Бургаската низина средната януарска температура е около 2°C, а валежите достигат около 500мм/м<sup>2</sup>

. Това е благоприятен фактор за развитието на морския туризъм. Така например в Созопол 119 дни през годината са с температура на въздуха над 13

°

С, а температурата на морската вода се задържа над 13

°

С около 140 дни в годината. По долното течение на Тунджа и Странджа валежите достигат около 700мм/м<sup>2</sup>

2

, а температурите през януари са около 3-4

°

С. Тези климатични условия дават възможност за отглеждането на топлолюбиви култури като смокини, лозя, бадеми, праскови, слънчоглед, пшеница, зеленчуци и др. За региона през зимата са характерни студените североизточни ветрове, водещи до отвявания на посевите и чести бури в Черно море.

По черноморското крайбрежие през лятото духа бриз, който ограничава горещината за летовниците и предпазва овощните култури и лозята от болести.

4. Водни ресурси. Като цяло водните ресурси в Югоизточния регион са ограничени, защото повечето реки са къси и се вливат директно в Черно море. С по-голямо стопанско и битово значение са водите на реките Тунджа, Луда Камчия и Ахелой, на които са построени съответно язовирите "Жребчево", "Камчия" и "Ахелой". Техните води се използват за напояване и за битови нужди. В региона са изградени и редица други по-малки язовири с цел регулирането на оттока на маловодните реки и осигуряването на населението и стопанството с вода. Такива са язовирите "Мандра", "Ясна поляна" /от него се снабдяват селищата по цялото южно Черноморие/, "Малко Шарково" /на река Поповска/, "Овчарица" и др.

Като туристически ресурс изпъкват долните течения на реките Ропотамо, Велека и Резовска.

Водните ресурси на региона са представени и от крайбрежните езера Бургаско,

Атанасовско, Поморийско, които се използват за риболов, добив на морска сол и за промишлени цели.

На територията на региона има и множество минерални извори. В по-голямата си част те се използват за балнеолечение. С по-голям дебит са изворите в Житарово и Банево /Бургаско/, Сливенските бани, Кортен /Новозагорско/, Стралджа, Ст. Караджа /Ямболско/ и др. През последните 5 години значителна част от водите им се бутилира /Ст. Караджа и др. /.

Основен воден ресурс на региона е водата на Черно море, която служи като рекреативен ресурс, източник на риба и морска сол, транспортно трасе и т. н.

5. Почвени ресурси. Разнообразието от релефни форми, климатичните условия и водните ресурси са предопределили и значителното разнообразие на почвените ресурси. В Югоизточния регион са разпространени следните почвени видове:

А/. Канелени горски почви. Те са преобладаващи в територията на региона както в северните, така и в южните му части. Срещат се излужени, оподзолени и други техни разновидности, отличаващи се по своята плодородност. Върху тях се отглеждат лозя, тютюн, бадеми.

Б/. Смолниците са разпространени в задбалканските котловини и Бургаската низина. Върху тях се отглеждат зърнени култури, лозя, овощия, слънчоглед, захарно цвекло и някои други технически култури.

В/. Алувиално-ливадните почви се намират по заливните и надзаливни тераси на реките. Върху тях се отглеждат предимно зеленчуци и овощни култури.

Г/. Делувиално-ливадните почви също са разпространени по речните тераси и върху тях се отглеждат орехи, бадеми, тютюн и други култури.

Д/. В Странджа /рида Босна/ се срещат жълтоземи, върху които виреят най-добре дъбови гори и тревни видове, служещи за естествен фураж на животните.

Поради нерационалното използване на земеделската техника в миналото, в Стара планина и Странджа значителни площи са обхванати от активни ерозионни процеси, които ограничават обработваемите площи. Днес регионът разполага с 6340000дка обработваема земя, като през последните 10 години тя е увеличена, поради разширяването на частния сектор в земеделието. Средно на 1 жител в региона се падат 7,6 дка обработваема земя, като по този показател регионът отстъпва единствено на регионите от Северна България. Това от своя страна е важен фактор за селскостопанската му специализация.

6. Горските ресурси в Югоизточния регион са силно ограничени. През Средновековието територията му е покрита с гъсти дъбови и букови гори, които след Освобождението са унищожени в по-голямата си част. Днес ограничени горски масиви са запазени само в Стара планина и Странджа, но промишленото им значение е малко. В региона се намират около 11% от запасите на дървесина в страната, но на него се падат едва около 10% от добиваното количество, което е доказателство за недоброто качество и структура на горите. Основни дървесни видове са букът и дъбът. В Странджа се среща източен дъб, зеленика и други топлолюбиви дървесни видове.

Над 2/3 от дървесните запаси в региона се намират на територията на Бургаска област и в тази връзка в Бургас е застъпена дървообработващата промишленост /производство на паркет, мебели и др./. По долините на реките, вливащи се в Черно море, се развиват влажни гори, които са важен туристически ресурс.

Югоизточният регион разполага със значителни запаси от естествена тревна растителност, служеща за паша и естествен фураж. Пасищата заемат обширни територии в южните части на региона, където е развито и пасищното овцевъдство. Регионът разполага с около 20% от естествените пасища в страната.

Флористичното богатство в региона е представено и от някои редки защитени видове влаголюбиви растения /водните лилии на река Ропотамо и др./. Те са важен туристически ресурс и част от природно-туристическия комплекс на Черноморското крайбрежие.



### III. Демографска ситуация.

В Югоизточния регион живеят 829627д. или около 10% от населението на България. През последните 10 години неговият брой намалява с около 35000д., основно поради емиграциите към Турция и застаряването на населението в някои общини на Ямболска, Сливенска и Бургаска области. Най-слабо е намалението на жителите на Сливенска област, което се дължи на по-ниската им миграционна подвижност.

Намаляването на населението в региона започва още от началото на XIX век, когато от тази част на страната се изселват жителите на около 150 села към Украйна и Молдова. След Първата световна война в региона се заселват значителен брой бежанци от Егейска Тракия и Македония, но това не променя слабата населеност на територията му. През периода 1934-1989г. населението нараства с около 270000д., основно поради привлекателността на Черноморското крайбрежие.

Днес жителите на региона са неравномерно разпределени под влиянието на политически, стопански и чисто демографски фактори. Над половината от тях живеят на територията на Бургаска област, докато в Ямболска област живеят едва 20,5%.

Средната географска гъстота на населението е 56,6д./км<sup>2</sup> или тя е значително под средната за страната. Най-голяма е стойността ѝ в Сливенска област /над 65д./км<sup>2</sup>

/, докато най-слабонаселена е територията на Ямболска област - около 50д./км<sup>2</sup>

. Южните части от региона /в Ямболско и Бургаско/ се характеризират с гъстота на населението си под 20д./км<sup>2</sup>

/общините Малко Търново, Царево и др./. Това се дължи както на дългогодишното негативно влияние на границата с Турция, така и на влошената им транспортна достъпност.

С максимална гъстота /около 900д./км<sup>2</sup>/ е Ямболска градска община, което е отражение на концентрацията на стопански, административни и културни функции на града в миналото. Висока концентрация на население има в Бургаска, Сливенска и Айтоска

общини.

Различните природни и стопански условия в отделните административни области от региона определят и значителни различия в разпределението на населението им по височинни пояси. Така например основната част от населението на Бургаска област обитава територии с надморска височина до 100м, докато в Сливенска област населението е концентрирано във височинния пояс 200-300м.

Поради по-големите възможности за намиране на работа днес продължава концентрацията на населението в градовете, където вече живеят 68% от жителите на региона.

Населението се характеризира с относително по-благоприятна полова структура, което се дължи на етно-културният му облик и стопанската специализация на територията. Делът на мъжете е 49,2% и е по-голям от този в страната. В Ямболска област делът на мъжете е над 50%, което е следствие основно на миграциите.

Населението на Югоизточния регион разполага с по-големи възпроизводствени и трудови възможности в сравнение с други региони от страната. Това се доказва от състоянието на възрастовата му структура: делът на лицата под 16 години е около 20%, докато относителният дял на лицата в пенсионна възраст е под 25%. С най-благоприятна /млада/ възрастова структура е населението в Сливенска област, което се характеризира и с по-голяма плодовитост. С максимално влошена възрастова структура е населението в Ямболска област, където делът на пенсионерите е около 27%. Имайки предвид тази кратка характеристика на ВС на населението, като общини с изчерпани демографски и трудови ресурси могат да се посочат Болярово, Малко Търново, Стралджа, Сунгурларе и Тунджа, докато с най-запазени демографски ресурси са общините Бургас, Несебър, Сливен и Ямбол.

Състоянието на полово-възрастовата структура на населението в региона е до голяма степен в зависимост от етническата му структура. В края на 80-те години делът на етническите турци в Бургаска област достига над 11%, а в Сливенска област - около 7%. Днес делът на тази етническа група достига над 14% в Сливенска, над 13% в Бургаска и едва 2,6% в Ямболска област. Регионът се отличава с относително висока концентрация на циганско население, чийто дял достига около 4% от населението в Ямболска, 8% в Сливенска и 4% в Бургаска област. На територията на Югоизточния

регион живеят около 11% от турците и почти толкова от циганите в страната. Това до голяма степен определя цялостното развитие на тази част от България. То влияе и върху състоянието на образователната структура на населението в региона, която е значително по-неблагоприятна /висок дял на неграмотните и лицата с начално и основно образование/ в сравнение с други региони от страната.

Етно-културните особености на населението в региона и възможностите му за трудова реализация /морски транспорт, туризъм, ХП и др./ определят и някои особености в естественото му възпроизводство. Нивото на брачност (4,1‰) е по-ниско от средното за страната, а разводимостта (1,1‰) е сред най-високите.

Благоприятната полово-възрастова структура, особеностите в етно-културния облик и трудовата заетост на населението са основните фактори, определящи и относително високата му раждаемост (8,7‰). Стойностите ѝ са сред най-високите както в градовете (9,3‰), така и в селата (7,6‰). Над 50% от децата се раждат в Бургаска и Сливенска община, докато в общините Малко Търново, Болярово и Приморско се раждат общо под 90 деца през последните няколко години. С максимални относителни стойности на раждаемостта са общините Руен, Котел, Царево, Айтос и Твърдица, докато минимална е раждаемостта в общините Тунджа и Болярово.

Относително благоприятната полово-възрастова структура на населението от региона определя и сравнително ниската му смъртност. През 1998г. стойността ѝ е 13,9‰ (10,6‰ в градовете и 20,6‰ в селата). Най-ниска е смъртността в Бургаска област, поради наличието на специализирани здравни заведения в град Бургас и по-високата здравна култура на населението. Това е и във връзка с тенденциите и стойностите на детската смъртност в региона (17,4‰), която е сред най-високите в страната.

Като потвърждение на влиянието на полово-възрастовата структура върху естественото възпроизводство на населението в региона може да се посочат и сравнително най-малките отрицателни стойности на естествения му прираст (5,2‰), като в градовете от региона те достигат 1,3‰, докато в селата естествения прираст е 13,0‰. С максимални отрицателни стойности на естествения прираст изпъкват общините Болярово, Средец и Малко Търново, чието население е в най-напреднал стадий на застаряване.

През последните 10 години населението в региона се отличава и с относително висока миграция

На територията на Югоизточния регион живеят 9,7% от заетите в стопанството на страната и

#### IV. Селища и селищна мрежа.

Селищната мрежа в региона е изградена от 486 селища /26 града и 460 села/. До 1996г. съществуват и 7 махали и 2 миньорски селища /Росен и Черно море/. Най-много са градовете в Бургаска област /16/, докато в Ямболска област има само 4 градски селища. В Бургаска област се намират и над 50% от селищата в региона. Средната гъстота на селищната мрежа е 3,3селища/100км<sup>2</sup>, като тя е по-ниска от средната за България. Това се дължи главно на благоприятните условия за земеделие, които определят в миналото съществуването на малко, но населени селища.

Средната населеност на 1 селище е от 1707ж. /1676ж. в Бургаска област, 1928ж. в Сливенска и 1558ж. в Ямболска област/.

Средната населеност на градовете от региона е 21681д., при 23348д. за страната. Сред градовете преобладават тези с население под 10000ж. - те са 18. Най-малки по население са Ахтопол /975ж./, Болярово /1720ж./, Приморско /1875ж./, Обзор /1944ж./, Кермен /2380ж./, Българово /2446ж./, Каблешково /2774ж./ и др.

До 25000ж. имат 4 градски селища - Елхово /13500ж./, Поморие /13600ж./, Карнобат /20900ж./ и Айтос /22250ж./.

В категорията "до 50000ж." попада единствено град Нова Загора /26585ж./, а в групата "до 100000ж." се включва само Ямбол /88200ж./. В региона има и 2 града с над 100000ж. - Сливен /105500ж./ и Бургас /195250ж./.

Поради високата безработица и влошените социални и екологични условия за живот, всички градове от региона са загубили значителна част от населението си през последните 10 години за сметка на изселванията от тях. Доказателство за това е и фактът, че положително миграционно салдо имат единствено градовете Елхово, Болярско, Обзор и Стралджа. Изселванията влияят отрицателно и върху естественото възпроизводство на градските жители в региона. С положителен естествен прираст е населението единствено на Нова Загора.

Средната населеност на селата от региона е 580ж. Най-големи по население /с около и над 3000ж./ са селата Рудник /Бургаско/, Градец и Ябланово /Котелско/, Желю войвода /Сливенско/. Основната част от селата обаче са с под 500ж., като това се отнася предимно за тези от общините Средец, Малко Търново, Котел, Царево, Сунгурларе и Стралджа. Тези различия се дължат на различните условия за труд и обитаване в селата.

В административно отношение селищата в Югоизточния регион са групирани в 3 административни области /Бургаска, Ямболска и Сливенска/ и 22 общини /5 в Ямболска, 4 в Сливенска и 13 в Бургаска област/. Около 53% от селищата в региона се намират в Бургаска област, докато в Ямболска област са едва около 22% от селищата в региона.

Тези различия в селищната мрежа се дължат на различията в стопанските и демографските условия както в миналото, така и днес.

### V. Стопанство.

През XXв. стопанският облик на територията на региона се променя значително. Преди Втората световна война водещ отрасъл е селското стопанство, което осигурява база и за развитието на лека промишленост. С развитието на ХП, морския транспорт и туризма през последните 50 и основно от началото на 60-те години коренно е изменен и стопанският облик на региона.

Днес в Югоизточния регион са регистрирани 43204 активни стопански субекта или 9,6% от всички в страната. Основната част от тях са в Третичния стопански сектор /търговия, образование, обществено хранене/. Значителен е броят на стопанските субекти и във

Вторичния сектор /производство на храни и напитки, строителство и др./. Повечето от тези субекти са регистрирани в Бургаска област, а по принцип ориентацията на производствата и търговията е главно към Черноморското крайбрежие.

Първичният икономически сектор в региона е развит на базата на благоприятните почвено-климатични условия за земеделие, наличието на разнообразни полезни изкопаеми /рудни и нерудни/, дървесина и възможностите за развитието на риболова.

Вторичният икономически сектор е представен в региона от много и разнообразни отрасли и дейности, развити на основата на селското стопанство, рудодобива и дърводобива.

Третичният сектор е развит на базата на географското положение на региона и концентрацията на стопански и демографски ресурси в него.

1. Водещ стопански отрасъл в региона е промишлеността. Тя произвежда около 21,8% от промишлената продукция България, като за последните 5 години делът ѝ нараства с около 8 пункта. Това се дължи основно на нефтохимията, чиято продукция има осигурени пазари в страната и зад граница. Сегашната структура на отрасъла започва да се формира от средата на 60-те години, когато започва и строителството на повечето водещи днес промишлени предприятия. Териториалната структура на промишлеността се отличава с прекомерната концентрация на предприятия в основните градски центрове, което предизвиква редица социални и демографски проблеми в тях.

А/. Водещ промишлен отрасъл е химическата промишленост. Тя дава около 76% от ОПП в региона и 56,3% от продукцията на отрасъла в страната. Основното предприятие в отрасъла е "Нефтохим" /Бургас/. С него са тясно свързани "Хемус" /Бургас/, ХК в Ямбол, фирмата за пластмасови изделия в Средец. В тези предприятия е застъпено производството на нефтопродукти, полиакрилни влакна "Булана" /Бургас/, полиестерни влакна "Ямболен" /Ямбол/, синтетичен каучук, фолио, суровина за перилни препарати, полипропиленови кабели, синтетична коприна, активен въглен /Каблешково/ и др.

Б/. Втори по значение промишлен отрасъл е ХВП. Тя произвежда около 10% от ОПП в региона. и над 11% от продукцията на отрасъла в страната. В редица производства от

ХВП Югоизточният регион е водещ в България. В него се произвеждат около 8% от месото, 17% от кашкавала и сиренето, 14% от зеленчуковите и 13,5% от плодовите консерви, 13,5% от растителните хранителни масла, над 22% от захарните изделия, 31% от гроздовите вина, 23% от млечните масла, 19% от брашното, 100% от рибните консерви /"Славянка"-Бургас/, 100% от солта и лугата, около 17% от пивото в страната и т.н. Консервната промишленост е главно специализирана в производството на консерви от кайсии, праскови и други плодове. Центровете на винарската промишленост са Сливен, Бургас, Поморие, Славянци, Сунгурларе. В Карнобат се произвеждат ракии, джин, уиски и други спиртни напитки от фирмата "Савой клуб".

Мелничарската промишленост е концентрирана основно в Бургас, чийто мелничен комбинат дава около 15% от брашното в страната. Основните центрове на месната промишленост са големите консумативни центрове Бургас, Сливен, Ямбол, Айтос /птицекланица/. В град Ямбол е застъпено производството на концентрирани фуражи, а производството на захар е концентрирано в град Камено. Във връзка с нарастването на консумацията на пиво и безалкохолни напитки по Южното Черноморие през лятото, производството им е съсредоточено в Бургас /"Бургаско пиво"/ и Сливен /бутилиране на пиво "Загорка"/.

В/. Важен отрасъл за стопанството на всеки регион е енергетиката. В Югоизточния регион този отрасъл е представен от добива на кафяви /мина "Черно море"/ и черни /Балканбас/ въглища в минимални количества /едва 1% от добива на въглища в страната/ и производството на незначителни количества електроенергия в Бургас, Сливен и Ямбол /2,6% от тази в страната/. Това налага внос на въглища и електроенергия от Източния Тракийско-Родопски регион.

Г/. Металургичното производство в региона е представено само от първите си 2 фази /рудодобив и флотация/. Край с. Крумово /Ямболско/ се добиват железни руди с високо съдържание на желязо /над 43%/, а в мина "Росен", Малко Търново, "Медни рид" и Върли бряг се добиват медни руди. Черната металургия дава около 0,4% от ОПП в региона и 1,5% от продукцията на отрасъла в страната. Тя е представена освен от рудодобива и от производството на прокат край Дебелт. Цветната металургия произвежда едва 0,2% от ОПП в региона и 0,6% от продукцията на отрасъла в България. Тези факти са показателни за ограниченото място на отрасъла в структурата на регионалното стопанство.

Д/. Липсата на стабилна металургична база в региона определя развитието на относително неметалоемко машиностроене. Отрасълът през последните 10 години

значително съкращава своето производство, поради което днес машиностроенето дава едва 2,2% от ОПП в региона и 5,6% от машиностроителната продукция в страната, въпреки че е застъпено производството на разнообразна продукция.

Основен машиностроителен център е град Бургас. В него е застъпено производството на товарни вагони, ремонт и производство доскоро на плавателни съдове, вентилатори, кабели, климатични инсталации, радиатори и др. Производството на яхти и лодки е базирано в град Царево.

В Сливен се произвеждат стругове, тъкачни машини, алтернатори и стартери за автомобили, електрически лампи /фирма "Светлина"/ и др.

В Ямбол е застъпено производството на геолошко оборудване и селскостопанска техника; в Карнобат - на пожарогасители, домакински метални съдове, селскостопански машини, мостови конструкции, калибрована стомана; в Айтос – на резистори, в Николаево - електропорцеланови изделия, а в Нова Загора - на селскостопанска техника.

В Югоизточния регион се произвеждат над 36% от металорежещите стругове, над 30% от металните домакински съдове и 100% от земеделската поливна техника в България.

В Елхово е развито производството на бобини, релета и други части от електросистемата на автомобилите.

Е/. Промислеността за строителни материали произвежда 0,5% от ОПП в региона и 4,5% от продукцията на отрасъла в страната. Представена е от добива и обработката на мрамор край Малко Търново, производството на тухли /Сливен, Зимница и с.Сарафово/, керемиди /Стралджа/, вар /Айтос/, огнеупорни материали и кварцити /Сливен/, бетонни стълбове /Твърдица/, готови строителни конструкции /Сливен, Ямбол и Бургас/ и др. В региона се произвеждат над 13% от тухлите в страната и в това производство той отстъпва единствено на Северния централен регион.



Ж/. Стъкларската промишленост е застъпена в Сливен, където се произвеждат абажури, полилеи, медицински колби и колби за електролампи, оловен кристал, стъклени опаковки за парфюмерия и др. Тя произвежда 0,3% от ОПП в региона и около 5% от продукцията ѝ в страната.

З/. Дървообработващата и мебелна промишленост работи предимно с местна суровина от Стара планина и Странджа и вносна иглолистна дървесина. Основните центрове на отрасъла са Твърдица, Сливен, Котел, Бургас, Ямбол, Царево. Произвеждат се дъски, паркет, дървен амбалаж, дограма, мебели. Отрасълът дава 0,9% от ОПП в региона и около 9% от продукцията му в страната. През последните 10 години спадът на производството му е незначителен, което е доказателство за стабилност на пазарите и качеството на продукцията. По производството на обли и цепени дървени материали /13,3% от тези в страната/ регионът отстъпва единствено на Западния Тракийско-Родопски и Югозападния региони.

И/. Текстилната промишленост е традиционен отрасъл за Югоизточния регион, развит на базата на богатата суровинна база /пасищното овцевъдство/, благоприятното географско положение /пристанища на Черно море/, производствения опит на населението и други фактори. Отрасълът произвежда заедно с трикотажната промишленост 2,5% от ОПП в региона и почти 15% от продукцията в страната.

В тази връзка регионът произвежда около 33% от вълнените и 10% от памучните платове в България. Основен център е град Сливен, където е пусната в действие първата текстилна фабрика в България през 1834г.

Регионът е специализиран основно в производството на вълнени платове, на базата на местни суровини и традиционния опит на населението. Представени са всички технологични етапи във вълнотекстилното производство - преработка на вълната, тъкачество, предене и апретура. Основен център на този подотрасъл е град Сливен, където наред с вълнен текстил се произвеждат декоративни текстилни изделия /одеяла, дамаски, губери, мокети и др./. Производството на килими е съсредоточено в Котел, Жеравна, Сливен, Ямбол, с.Градец и Ичера.

Производството на памучен текстил е развито на базата на вносна суровина през пристанище Бургас. В тази връзка памукотекстилната промишленост е базирана в Сливен, Бургас, Ямбол, Нова Загора, Твърдица.

Трикотажната промишленост е развита основно в Сливен, където наред с горни облекла се произвеждат чорапи.

Естествено продължение на текстилната промишленост е шивашкото производство. То е относително слабо развито в региона, защото дава едва 0,22% от неговата ОПП и над 6% от продукцията на отрасъла в страната. По-големите шивашки предприятия се намират в Карнобат /ризи/, Котел, Бургас, Сливен.

Й/. Кожаро-кожухарската и обувна промишленост. В региона се произвеждат вече 1,6% от обувките в страната, което се дължи на частни фирми в Бургас, Сливен и други селища. Все още делът на кожаро-кожухарската и обувната промишленост е изключително малък - едва 0,6% от продукцията в страната.

К/. Полиграфическата промишленост произвежда едва 0,06% от ОПП в региона и 1,2% от продукцията в страната. Застъпена е в най-големите градове от региона - Бургас, Ямбол и Сливен.

Първичният икономически сектор в региона е представен от добив на въглища, добив на руди на цветни и черни метали, селско стопанство, риболов и дърводобив. Водещ отрасъл е селското стопанство.

## 2. Селско стопанство.

За развитието на отрасъла в Югоизточния регион съществуват редица благоприятни предпоставки: плодородни почви, мек климат, равнинен релеф, наличие на преработващи мощности от ХВП и леката промишленост, сравнително обширен пазар /големите градски центрове и туристите по Черноморието/ и др. В тази връзка водещо е растениевъдството. Регионът разполага с 6340000дка обработваеми площи, или 13,5% от обработваемите площи в България. Тези площи заемат над 43% от територията на региона. Основната част от обработваемите площи (около 95%) са ниви, а плодовите и ягодовите насаждения заемат около 4,5% от обработваемите площи. През последните 10 години нараства делът на нивите, но намалява делът на трайните насаждения, което

е във връзка със забавения процес на връщане на земята. До края на 80-те години около 25% от обработваемите площи са поливни, но днес техният дял е незначителен.

Природните условия в региона предопределят развитието на механизирано земеделие. В него се намират над 15% от тракторите в страната /3-то място след Северния централен и Североизточния приморски регион/, около 17% от комбайните /1-во място в страната/, основната част от прикачната земеделска техника.

Растениевъдството е специализирано основно в отглеждането на зърнени и технически култури, трайни насаждения.

Зърнените култури заемат около 65% от посевните площи в региона, които са общо около 4510000дка. Над 50% от площите със зърнени култури са заети от зърнено-хлебни култури /пшеница, ръж/. По производство на пшеница /около 14% от тази в страната/ регионът отстъпва единствено на регионите в Североизточна България. Основен производител на пшеница е Ямболска област.

По производство на ръж /около 10% от добивите в страната/ регионът отстъпва единствено на Западния Тракийско-Родопски регион. Тази култура се отглежда основно в Странджанско, Сакар и южните склонове на Източна Стара планина.

Водеща зърнено-фуражна култура е царевицата. Тя заема около 10% от посевните площи със зърнени култури в региона. С намаляването на поливните площи обаче добивите значително спадат и днес те са около 5% от добивите в страната. Основната част от площите с царевица са по поречието на Тунджа.

Поради по-високите температури в Югоизточния регион и търсенето на пазара, през последните години се отбелязва нарастване на площите с ечемик. Тази култура заема около 28% от площите със зърнени култури в региона, а производството ѝ е 39% от това в страната.

За нуждите на животновъдството се отглежда и овес. Добивите от тази култура са

около 12% от добивите ѝ в страната.

В региона се отглеждат върху ограничени площи и фасул, соя, фуражен грах и някои други зърнени култури.

Техническите култури заемат около 22% от посевните площи в региона и около 17% (1-во място в България) от площите им в страната. Около 80% от площите с технически култури са заети със слънчоглед. Добивите от тази култура са над 14% от добивите ѝ в страната и по този показател регионът е на 4-то място след регионите от Североизточна и Северна Централна България. Тази култура се отглежда основно в Ямболска /по река Тунджа/ и в Бургаска област.

Важна култура е захарното цвекло, чиито площи и производство спадат значително през последните 10 години. В Югоизточния регион се добиват над 15% от тази култура в страната /3-то място след Северния централен и Североизточния приморски региони/. Основните райони на отглеждане са край захарния завод в Камено и в Ямболско.

Върху ограничени площи се отглеждат още тютюн и памук. В региона се добиват 9% от памука и 2% от ориенталския тютюн в страната. Тютюнът се отглежда в Сакар и южните склонове на Стара планина, докато памукът се сее върху ограничени площи в Ямболско.

В региона има благоприятни предпоставки за развитието на зеленчукопроизводството. В него се добиват над 17% от зеленчуците в България /2-ро място след Западния Тракийско-Родопски регион/. Основните зеленчукови култури са домати и краставиците. По производство на домати /12% от добивите в страната/ регионът е на 3-то място в страната, а по производство на краставици /над 24% от добивите в страната/ той е на 1-во място. Отглеждат се още зелен и червен пипер, кромид лук, картофи, зелен фасул, зеле, марули и др. Основният район на производството на тези култури е поречието на Тунджа.

Природните условия в Югоизточния регион са благоприятствали и развитието на лозарството и овощарството. Поради мекия климат в региона се отглеждат незагрибаеми лозя, чиито площи са около 25% от площите с лозя в страната. В тази

връзка тук се добиват около 25% от гроздето в България, като регионът е на 1-во място по този показател. Лозарството е застъпено основно в северните части - Поморийско, Карнобат, Сливенско. В Сливенска област и по река Тунджа се намират най-големите масиви с праскови в страната, като в региона се добиват над 40% от прасковите в България. Общото производство на плодове е над 21% от това в страната, като по този показател Югоизточният регион е на 1-во място.

В източните дялове на Стара планина и по долините на реките се намират основните масиви с ябълки в региона /над 13% от добивите в страната/. Наред с горепосочените плодови култури, се отглеждат още сливи, орехи, ягоди, смокини и редица други плодови култури.

Във връзка с нуждите на животновъдството в Югоизточния регион е широко застъпено и отглеждането на фуражни култури /силажна царевица, люцерна и др./. Те заемат около 9% от посевните площи, като делът им постоянно намалява.

Като потвърждение на благоприятните условия за развитието на растениевъдството в региона може да се посочи и фактът, че по средни добиви от 1дка за повечето култури той е водещ /пшеница, ечемик, соя, захарно цвекло и др./.

Животновъдството заема подчинено място в структурата на елското стопанство в Югоизточния регион, но то осигурява ценни храни за населението и суровини за промишлеността. Тук се произвеждат около 10% от млякото /13% от овчето/, около 8% от яйцата, над 15% от вълната в България.

Водещ отрасъл на животновъдството е говедовъдството. То осигурява 80% от млякото в региона. Тук се намират около 12% от говедата и 11% от кравите в страната. То е главно с млечно направление и е застъпено предимно в Бургаско. В северните и южни части на региона е застъпено и говедовъдство с месно направление. По поречието на Тунджа се отглеждат и биволи /около 7% от общия им брой в страната/.

Силно развит подотрасъл е и свиневъдството, поради наличието на хранителни ресурси и пазар за продукцията. В региона се намират 17,4% от свинете в страната /2-ро място по този показател след Североизточния приморски регион/, които се отглеждат както

във свинеферми край големите градове, така и пасищно в Странджа.

Овцевъдството е застъпено в северните и южни планински части на Югоизточния регион. В територията му се намират 15% от овцете в страната /1-во място по този показател/.

Птицевъдството е развито в региона във връзка с богатата суровинна база, с която той разполага. Въпреки това делът на птиците е едва 9% от тези в страната и регионът по този показател се намира на 7-мо място.

В Югоизточния регион е застъпено и отглеждането на зайци, магарета, кози, мулета, катъри и пчелни семейства, но тези животновъдни подотрасли имат подчинено място в структурата на отрасъла, въпреки че са развити повсеместно.

Югоизточният регион е водещ в България и в областта на риболова. Основните центрове са Бургас, Созопол и Несебър. Ловят се основно сафрид, паламуд, попчета и други черноморски видове риба.

За развитието на Третичния икономически сектор в региона допринасят географското му положение, природните и стопански ресурси. Водещи отрасли от сектора са транспортът и туризмът.

3. Транспорт. За развитието на този стопански отрасъл съществуват благоприятни предпоставки - равнинен релеф, излаз на Черно море, наличие на достатъчно количество товари и пътници и т. н.

Водещ е автотранспортът, тъй като значителна част от територията на региона /Странджа, Сакар/ разчита единствено на него. Общата дължина на автомобилните пътища в тази част на страната е 4370км, като средната ѝ гъстота е 298км/1000км<sup>2</sup>. На територията на Югоизточния регион няма автомагистрала, а първокласните пътища са над 10% от общата дължина /най-висок дял в сравнение с останалите региони в страната/. Основните автомобилни пътища в региона са:

Сливен-Карнобат-Айтос-Бургас; Ямбол-Средец-Бургас; панорамният път по крайбрежието от Варна-Бургас-Малко Търново; Сливен-Котел-Омуртаг; Елхово-Средец-Бургас; Карнобат-Шумен и др.

Основните пътни възли в региона са Бургас, Сливен, Ямбол, Карнобат, "Петолъчката" край Сливен, Средец.

Железопътният транспорт в Югоизточния регион има подчинено място, въпреки че голяма част от превозите на товари и пътници се осъществяват по него. Той разполага едва с 6% от дължината на ж. п. линиите в България. С максимално значение е линията София-Бургас /през Пловдив и Задбалканската линия/. Регионално значение имат линиите Ямбол-Елхово, Бургас-Поморие, Карнобат-Комунари. Основните ж. п. възли са Зимница, Карнобат, Ямбол и Нова Загора. За повишаването на транспортната достъпност на териториите от южната част на региона е необходимо построяването на ж. п. линия Бургас – Средец – Тополовград -Симеоновград.

Важно място в структурата на транспорта заема морският транспорт. Чрез пристанище Бургас се реализира над 40% от външния стокооборот на България.

В региона е развит и въздушният транспорт. Поддържа се постоянна линия от София до Бургас, а през активния туристически сезон Бургаската аерогара поема над 50% от чартърните полети в страната.

На територията на Югоизточния регион са развити и тръбопроводният /нефтепровод от пристанището до "Нефтохим", продуктопровод от Бургас към София, етиленопровод от "Нефтохим" за Девня/, както и въженият транспорт /"Балканбас", Девня, Сливен-Карандила и др./.

Градският транспорт се осъществява от автобуси и тролейбуси /в Бургас, Сливен и Ямбол/.

4. Във връзка с промишленото си развитие и развитието на туризма в региона е

сравнително добре развита и съобщителната мрежа. В него се намират 11% от ПТТС в страната и около 9% от телефонните постове.

5. Важно място в стопанската структура на Югоизточния регион има туризмът. Основните фактори за неговото развитие са атрактивността на природните обекти /плажови ивици, морска вода и др./, атропогенните ресурси /скални манастири, исторически местности и др./, наличието на разнообразни производства на храни и напитки, изграденост на МТБ на туризма и др. Развити са както международният, така и вътрешният рекреативен туризъм. В региона се намират 49% от плажовите ивици по българското Черноморие. Тук се намира най-големият туристически комплекс в България - "Слънчев бряг", както и едни от най-новите туристически комплекси - "Дюни", "Елените", "Перла" и др. В територията на региона има около 160 хотела и над 100000 легла в частни квартири, над 400 почивни домове, множество ученически и студентски почивни бази и др. Основен проблем пред туризма в региона, а и в цялата страна е приватизирането на обектите, подобряването на обслужването, опазването на природните и антропогенните туристически ресурси, премахването на сезонността в туризма и др. През последните няколко години се отбелязва бързото туристическо усвояване на най-южните части от Черноморското крайбрежие, което спомага за съживяването им в стопанско и демографско отношение. Все още обаче не са усвоени възможностите за развитие на туризма в Странджанско и Сакар.

6. Във връзка със развитието на промишлеността и туризма в Югоизточния регион силно развита е и търговията. Тук се осъществяват над 11% от продажбите на дребно в България - основно продажби на хранителни стоки и в общественото хранене.

7. Инфраструктурата на образованието е представена от 430 училища /с около 130000 ученици и 9000 преподаватели в тях/, колежи /4 в Бургас, 2 в Сливен и в Ямбол/ и 2 ВУЗ /в Бургас - броят на учащите се е общо около 13000 с 1200 преподаватели/.

8. Инфраструктурата на здравното обслужване е представена от 22 болнични заведения /15 болници и 7 диспансера/ с 6700 легла. Основните болнични заведения се намират в Бургас, Ямбол и Сливен, което затруднява здравното обслужване на населението от южните и северните части на региона. По снабденост с лекари и зъболекари регионът изостава значително от средните показатели за страната.

9. Инфраструктурата на културната сфера е представена от 7 театъра в най-големите



градове, 1 опера, 25 кина, 25 музеи, 783 библиотеки, 432 читалища и др.

### VI. Място на региона в НС.

Мястото на стопанството в Югоизточния регион в НС се определя от относителния дял в производството, заетите, значението на отделни производства за страната и редица други фактори.

В областта на промишлеността регионът заема водещо място в производството на горива, смазочни материали, напоителни съоръжения, плавателни съдове, на консерви, вина и други спиртни напитки.

В областта на селското стопанство регионът е специализиран в отглеждането на плодови култури /праскови, кайсии, зарзали, грозде/, слънчоглед, захарно цвекло и др. Регионът заема важно място и в транспортната структура на страната, чрез Бургаското пристанище и аерогарата в Бургас. Водещо е мястото му и в областта на туризма, като на неговата територия се осъществяват над 50% от нощувките в хотелската база на страната. Всичко това определя важното място, което заема стопанският комплекс на региона в НС.

### VII. Връзки на региона.

Обемът, видът и насоките на тези връзки се определят от стопанската специализация на Югоизточния регион и демографските му ресурси. Едва около 25% от произведената продукция се употребява в неговата територия. Бургаска област изнася за Ямболска и Сливенска области горива, химически продукти, кабели, брашно, рибни консерви. Ямболска област изнася зърнени храни, зеленчуци, напоителна техника и др. Сливенска област изнася към останалите части на региона текстил, текстилни машини, вина, плодове и др.

Най-тесни междурегионални връзки Югоизточният регион поддържа с град София, Западния и Източен Тракийско-Родопски региони. Към тях се изнасят горива, брашно,

плодове, кабели, текстил, товарни вагони, вентилатори, прясна, замразена и консервирана риба, вина и ракии, паркет и др. От другите региони на България се внасят двигатели с вътрешно горене, електро- и мотокари, цимент, въглища, електроенергия, изкуствени торове, иглолистна дървесина, черни и цветни метали и др.

### VIII. Териториално-административно деление и основни селища в региона.

В териториално-административно отношение територията на Югоизточния регион обхваща 3 области /Бургаска, Ямболска и Сливенска/ и 22 общини /13 в Бургаска, 5 в Ямболска и 4 в Сливенска област/.

Основната част от стопанските и демографски ресурси на региона е концентрирани в Бургаска област. Тя има площ от 7753,1км<sup>2</sup> и население 430000д. /около 52% от населението на региона/. Стопанството ѝ е специализирано в нефтохимически производства, машиностроене, ХВП, туризъм, риболов, морски и въздушен транспорт.

Основен център на областта и региона е град Бургас /195300ж./. Той се развива на мястото на рибарско селище от XVIIIв. Преди Освобождението Бургас има под 3000ж., но от началото на XXв. се развива бързо във връзка с развитието на морския транспорт и построяването на ж. п. линията от София. Селището се развива отначало като износно пристанище на богатата земеделска област от страната. Днес градът е 4-ти по големина в България и пристанище с най-голям товарооборот, поради доставките на нефт. Облик на стопанството му дава "Нефтохим", но наред с това в града има предприятия за мебели и паркет, за товарни вагони, кабели, климатични инсталации. Развити са още ХВП и производството на канцеларски материали /фирма "Хемус"/. Някои производства като корабостроенето са закрити поради липсата на поръчки. Градът е изходен пункт към курортните селища по Южното Черноморие, поради което аерогарата му е силно натоварена с чартърни полети през лятото. В него има и свободна безмитна зона, което е благоприятен фактор за стопанското му развитие. Бургас е значителен образователен, научен и културен център на Черноморието. В него има опера, 2 ВУЗ, изследователски институт по химия и др.

Град Поморие /13600ж./ е наследник на гръцката апойкия Анхиало от VIIв.пр.Хр. Разположен е на пътя за Варна - на 18км северно от Бургас. Той е курортно селище с развита ХВП /добив на морска сол, винопроизводство, хлебопроизводство/. Известен е и с калолечението.

Град Айтос /22250ж./ е център на богата селскостопанска зона. Намира се на 30км от Бургас. В селището функционира консервно предприятие и предприятие за резистори и потенциометри.

Карнобат /20900ж./ е важен ж. п. и шосеен възел, намиращ се на 52км от Бургас. В него функционират предприятия за консерви, мостови конструкции, фуражно предприятие и Институт за ечемика.

Град Средец /9800ж./ се намира на 28км от Бургас. Той е център на селскостопанска зона и има предприятия за пластмаси, тухли и растителни масла.

Несебър /6400ж./ е наследник на гръцката колония Месембрия, създадена през VIIв.пр.Хр. на острова. Днес старият град е музей с много древни археологически паметници. Това, наред с плажовете и заливите, е превърнало Несебър в известен морски курорт. Административно към града се отнася и курортният комплекс “Слънчев бряг”.

Созопол /3850ж./ е наследник на древногръцката колония Аполония. Днес градът е курортно и гарнизонно селище с цех на рибоконсервната фирма”Славянка”.

Малко Търново /3100ж./ е гранично селище, разчитащо на ГКПП и рудодобива.

Град Царево /5300ж./ е курортно селище с предприятие за производство на лодки и яхти.

Приморско /1875ж./ е курортно селище, в което е построен ММЦ. В близост до него е и курортният център “Перла”.

Ахтопол /975ж./ е сред най-малките градове в България, наред с Мелник. Той се развива единствено като курортно селище.

Сливенска област има население от 230965д. /28% от региона/ и територия с площ 3536,6км<sup>2</sup> /24% от региона/. Стопанството на областта е специализирано в ХВП, текстилна промишленост, рудодобив /пред закриване/, лозарство, овощарство и винопроизводство.

Център на областта е град Сливен /105500ж./. Той се намира на 109км от Бургас, на 22км от Ямбол и 61км от Стара Загора. Селището се развива бързо през епохата на българското Възраждане като център на текстилното производство. То е родно място на редица видни български революционери /Хаджи Димитър, Панайот Хитов/ и възрожденци /Добри Чинтулов/. Днес Сливен е индустриален център с развита текстилна промишленост, ХВП, стъklarска и промишленост за строителни материали, машиностроене /металорежещи и текстилни машини, части и инструменти, алтернатори и релета за автомобили/ и др.

Град Нова Загора /26600ж./ е център на ХВП, текстилна промишленост, селскостопанско машиностроене.

Котел /7770ж./ е историческо селище в Стара планина, свързано с Възраждането. Днес в града има предприятия за текстил, дървообработване, за осветителни тела. В Котел има средно музикално училище и редица музеи. В близост до града е Жеравна /архитектурен резерват/.

Град Твърдица /6750ж./ се намира на 33км от Сливен. Северно от селището в Стара планина се експлоатират находища на черни въглища, чието количество е сведено до минимум. В града има дървообработващо предприятие.

Ямболска област има територия от 3355,4км<sup>2</sup> и население 168681д. Значително място в стопанската ѝ структура заема селското стопанство, поради благоприятните почвено-климатични условия по долината на Тунджа. Промишлеността е представена от машиностроене, ХВП, рудодобив, текстилна и трикотажна промишленост.

Център на областта е град Ямбол /88200ж./. Той е наследник на тракийското селище Кабиле. Стопанството му е представено от ХП, селскостопанско машиностроене, текстилна промишленост, ХВП.

Елхово /13500ж./ се намира на 36км южно от Ямбол, на 94км от Бургас и 75км от Харманли. В него е развита трикотажната промишленост /фирма"Яница"/, електротехническата и ХВП.

IX. Проблеми и перспективи за развитието на региона.

Цялостното развитие на Югоизточния регион е възпрепятствано от редица проблеми: обезлюдяването на крайграничните му територии в Странджанско и Сакар; забавеното селскостопанско развитие, поради връщането на земите; спиране на строителството на металургичната база край Дебелт; спад в туризма през последните 10 години; липсата на местни суровини за много от производствата в региона, което ги прави неефективни и това води до закриване на предприятия и нарастване на безработицата; забавено разширяване на транспортните връзки с Турция чрез откриването на нови КПП и др. Същевременно трябва да се подчертае, че географското положение, природните, демографски и стопански ресурси на региона предполагат бързото му развитие с решаването на горепосочените и редица други проблеми.